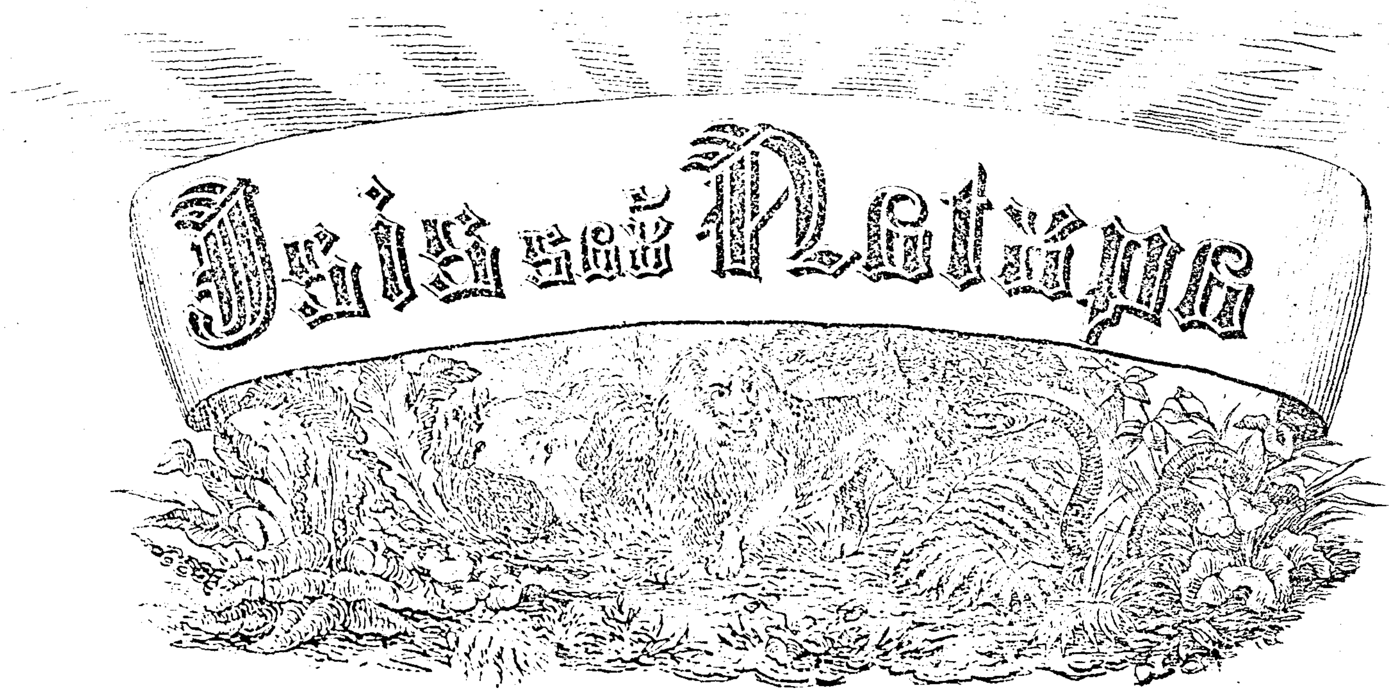

JURNAL

ПENTPȢ PESПÎNDIPEA ШTIINЦЕЛОР NATȢPAЛE ШI ESAKTE,

în toate класеле.

Pediџeatȣ

de

Пpofesop Doktop Iȣлiȣ Барaш.

№ 22. **(Anȣл întiiȣ)** **Бȣкȣpeшtĭ.** **Iȣnie 8, 1856.**

Konpindepe: Че îmвъцъtȣpъ tpaџemȣ dintp'o вatpъ de kъpвȣnĭ anpinшĭ. -- Kestiȣnĭ agpiколе. — Komȣnikaцiȣnĭ шtiinцifiче, miчĭ.

Че îmвъцъtȣpъ tpaџemȣ dintp'o вatpъ de kъpвȣnĭ anpinшĭ.

Ашȣ fi вpȣtȣ sъ aȣzȣ че apȣ fi zisȣ stpъmoшiĭ nostpi ла aчeastъ idee d'a npiimi îmвъцъtȣpъ de ла o вatpъ de кървȣnĭ! Че apȣ fi zisȣ dakъ apȣ aȣzi къ fлакъpiле алве шi вinete капĭ sapȣ шi se miшкъ îнкoачĭ шi îнколо, în mizлoкȣлȣ гръmeziлopȣ de кървȣnĭ înfoкaцĭ, sîntȣ плinĭ de îmвъцъtȣpъ, шi dakъ шtimȣ sъ înцeлeџemȣ лimва лopȣ, afлъmȣ de ла еле maĭ mȣлtȣ despre istopiea лȣmeĭ шi a пъmîntȣлȣĭ de kîtȣ de ла ачелеа капĭ ne îmвaцъ toatъ лitepatȣpa шtiinцifiкъ a fiлosofiлopȣ шi fisiчiлopȣ antiчĭ! Кȣmȣ dameле stpъmoшiлopȣ nostpi apȣ peтъnea îнкpemenite kîndȣ пȣлвepea neагръ de кървȣnĭ apшĭ ле-apȣ fi zisȣ: Diamanteле капĭ stpълȣчeskȣ акȣmȣ пе канeteле Dȣmneaвoastpъ, sîntȣ sȣpopĭ вitpeџe кȣ mine, къчĭ diamantȣлȣ e кървȣne kpistaлizatȣ шi eȣ sîntȣ ȣnȣ diamantȣ nekpistaлizatȣ! Кȣmȣ fisiчiĭ Елeniлopȣ s'apȣ mipa kîndȣ кървȣniĭ ле-apȣ fi zisȣ: sîntȣ pȣde шi кȣ воĭ, къчĭ чea maĭ mape napte din кapnea кopпȣлȣĭ D-в. este fъкȣtъ din mine; eȣ кȣ doĭ fpaцĭ че amȣ (din кape ȣnȣлȣ se nȣmeшte Оксiџenȣ шi алtȣлȣ Xidpoџenȣ) noĭ tpeĭ fopmъmȣ лȣmea; къчĭ nȣ e вp'o плantъ saȣ animaлȣ пе ȣskatȣ, пе апъ шi пе чepȣ кape sъ

nȣ fiъ fъкȣtъ de noĭ; кiarŭ în aerȣлŭ лimpede каре îлŭ resȣflaцĭ, mъ aflȣ eŭ în formъ de gazŭ invizibiлŭ (acidŭ карбоnікŭ) într'o кътime imensъ; къчĭ кiarŭ aкȣmŭ se aflъ în aerȣлŭ atmosferiкŭ 1700 *Біліоане* fȣnцĭ de карбоnŭ; dar în epoчеле antideлȣviane, sȣte de miĭ de біліоане de gazŭ карбоnŭ esista în aerŭ!

Кȣ toatъ aчeastъ mirare шi nekredibiлitate карĭ poate sъ aibъ чine-ва aȣzindŭ aчeste fanfaronade, кърбȣniĭ aprinшĭ aŭ drentŭ шi n'aŭ esaџeratŭ кȣ nimiкŭ. Шtiinцеле natȣreĭ карĭ aŭ desfiinцatŭ miraкȣлеле sȣnerstiцioase de maĭ nainte, aŭ pȣsŭ aлteле în локȣлŭ лорŭ; miraкȣле noȣe ne kreskŭ aкȣmŭ din sînȣлŭ пъmîntȣлȣĭ прекȣmŭ шi din болta azȣrъ a чeрȣлȣĭ. Чeрȣлŭ ne ворбеште de miraкȣлеле nenȣmeroaseлорŭ лȣmĭ depъrtate de noĭ, ne кîndŭ пъmîntȣлŭ nostrȣ ne spȣne istoriea sa miraкȣлoasъ. Fiъ-каре neatrъ ne timпŭ este ȣnŭ admiraбiлŭ dокȣmentŭ istoriкŭ pentrȣ глобȣлŭ nostrȣ, însъ trebȣe sъ шtie чinева a чiti în aчestŭ dокȣmentŭ; fiъ-каре бȣкatъ de кърбȣne este *ȣnŭ asemenea* dокȣmentŭ! —

Stȣdiȣлŭ цisementȣлȣĭ кърбȣniлорŭ de пъmîntŭ a naintatŭ mȣлtŭ în timпȣriле noastre, a шi вързатŭ o лȣminъ mare asȣpra istorieĭ пъmîntȣлȣĭ. O sъ revenimŭ алтъ-datъ ла aчeste кȣestiȣnĭ interesante шi o sъ tratъmŭ maĭ ne лargŭ, însъ aкȣmŭ ne вomŭ mърџini ла ȣrmъtoareле обсерваціȣnĭ џенерале, statistiчe шi praktiчe. Dar naціȣniле векĭ чe aŭ trъit în цъriле meridionaле n'aŭ шtiȣtŭ nimiкŭ de кърбȣniĭ fosiлĭ (de пъmîntŭ); niчĭ n'aŭ aвȣtŭ trebȣinцъ de dînшiĭ, къчĭ în цъriле meridionaле, Soareле цine локȣлŭ комбȣstiбiлелорŭ. Nȣmaĭ nonȣлiĭ de prin цъriле nordiчe, ȣnde пȣцine пъdȣrĭ de акоlo n'aŭ fostŭ de ажȣnsŭ a ле прокȣра destȣле materiaле комбȣstiбiле, neчesitatea a fъкȣtŭ къ aŭ къȣtatŭ шi aŭ гъsitŭ кърбȣnĭ în пъmîntŭ. *În anȣлŭ 1200 dȣne Xs.* aчeштĭ кърбȣnĭ aŭ fostŭ în ȣsaџiŭ în Белџiea, dar în Англiea кiarŭ de ла 853 se ворбеште *despre* aчestŭ комбȣstiбiлŭ. Кȣ toate aчestea, кîndŭ чeлeбрȣлŭ кълъtorŭ Marco Paulo din Венецiа a fъкȣtŭ кълъtoria sa în Asia, în anȣлŭ 1272, a remasŭ foarte în mirare кîndŭ a вързȣtŭ, прекȣmŭ se *esprimъ eлŭ*, къ oameniĭ de акоlo skotŭ din пъmîntŭ „o neatrъ neagrъ," o nȣnŭ ne batrъ seara, каре arde nînъ dimineaцa, шi prodȣчe o кълdȣrъ mȣлtŭ maĭ mare de кîtŭ лemnȣлŭ.

Anoĭ este aкȣmŭ o чirкȣmstanцъ кȣrioasъ! Marea-Britanie trebȣe sъ fiъ reкȣnoskъtoare кърбȣniлорŭ fosiлĭ pentrȣ роlȣлŭ чeлŭ mare чe жоакъ aкȣmŭ ne пъmîntŭ. Ȣnde arŭ fi nenȣmeraбiлеле maшine de вaporŭ, ne ȣskatŭ шi ne anъ каре înмȣлцеsкŭ пȣterea prodȣктiвъ a aчestȣĭ ponȣлŭ insȣларŭ, каре a fъкȣtŭ ка 27 miлioaoe de Англезĭ sъ prodȣкъ *aкȣmŭ* atîtŭ кîtŭ 100 miлioane de oamenĭ, ȣnde zікŭ, arŭ fi fostŭ aчeastъ preponderanцъ indȣstriaлъ de aкȣm a Англieĭ asȣпra чeлорŭ aлte naцiȣnĭ, dакъ n'arŭ aвea saŭ dакъ n'arŭ întreбȣinцa кърбȣnĭ fosiлĭ карĭ aлimenteazъ шi înviazъ toate aчeste maшinĭ admiraбiле? Кȣ toate aчestea, în sекȣлеле treкȣte, кiarŭ înainte кȣ doъ sȣte de *anĭ, aversiȣnea* Англeziлорŭ în kontra кърбȣniлолŭ fosiлĭ a fostŭ foarte mare, în кîtŭ sȣб domnia Elisabeteĭ, ponȣлaцiȣnea oraшȣлȣĭ Лondreĭ a trimesŭ o petiцiȣne кътре Парламентȣлŭ de atȣnчĭ, ка sъ nȣ permiцъ a întreбȣinцa în каseле oameniлорŭ кърбȣnĭ fosiлĭ каре ле skotea din minieреле de кърбȣnĭ ла Newcastle шi Реџина a datŭ resoлȣцiȣnea къ orĭ-кȣmŭ în timпȣлŭ кîndŭ Парламентȣлŭ ва шedea în Лondra nȣ e permisŭ *sъ arzъ în oraшŭ* кърбȣniĭ aчeшtia „ка sъ nȣ вatъme плȣminiĭ domniлорŭ Бaronĭ aĭ Piratȣлȣĭ."

Англeziĭ aŭ adȣsŭ întîiaшi-datъ în anȣлŭ 1520 кърбȣnĭ (fosiлĭ) ла Парisŭ. Aiчĭ faкȣлtatea (academia) de mediчinъ a хотърîtŭ къ întreбȣinцarea лорŭ e вътъmъtoare sънътъцiĭ.

Токmaĭ tîrziŭ dȣne aчeastъ perioadъ a ȣreĭ, veni perioada anreцȣireĭ aчestȣĭ minераʌŭ într'adeвърŭ preцiosŭ. Кȣ drentŭ кȣвîntŭ ziчe ȣnŭ Mineraлогŭ modernŭ, къ, кȣ кîtŭ o цeаrъ are maĭ mȣлte пъdȣrĭ d'asȣпра пъmîntȣлȣĭ, кȣ atîtŭ viitorȣлŭ eĭ e maĭ asigȣratŭ; dar кȣ кîtŭ are maĭ mȣлte пъdȣrĭ sȣб пъmîntŭ, кȣ atîtŭ богъцiea, пȣterea шi predominanцa sa internaцionaлъ sîntŭ maĭ asigȣrate. O пъdȣre sȣб пъmîntŭ faчe maĭ mȣлtŭ de кîtŭ шase пъdȣrĭ d'asȣпра пъmîntȣлȣĭ; къчĭ кȣ 7 metre кȣбiчe de stežarŭ шi de fagŭ nȣ skoatemŭ atîta кълdȣrъ кîtŭ skoatemŭ кȣ ȣnŭ metrȣ кȣбŭ de кърбȣnĭ fosiлĭ. Într'adeвърŭ, timпȣлŭ modernŭ a arъtatŭ кîtŭ de priviлеџiate sîntŭ цъriле кърора Natȣra a dъrȣitŭ aчeste tesaȣre

sȣbterane. Каре пъmîntȣ e maĭ frȣmosȣ шi maĭ fekondȣ de kîtȣ пъmîntȣлȣ Italieĭ? Кȣ toate aчestea, Italiea nȣ e nічĭ богатъ nічĭ пȣternікъ, къчĭ н'аре кърбȣnĭ fosiлĭ; în asemenea kondiцiȣnĭ se aflъ шi mȣлte алte църĭ; пе kîndȣ Марea-Бritanie de шi nȣ e о царъ fertiлъ, dar прin кърбȣnіĭ fosiлĭ каре еа-ĭ аре, а ажȣnsȣ a esплоata toatъ лȣmea прin indȣstria eĭ, a грътъdi богъцiĭ neaȣzite прin каре-шi прокȣръ череaлеле шi toate frȣkteле пъmîntȣлȣĭ каре kreskȣ în zoneле челе maĭ ferічite; апоĭ totȣ прin кърбȣnĭ а ажȣnsȣ a domni пeste toate mъriле шi a amenінца кȣ trъsnetȣлȣ tȣnȣriлорȣ saле kiarȣ шi пе insȣлеле челе maĭ deпarte! Eatъ пȣterea пъdȣriлорȣ sȣбterane!

Ка sъ поатъ авеа чine-ва o idee de богъцiea Soлȣлȣĭ Бritanieĭ în кърбȣnіĭ fosiлĭ, sъ iea în konsiderацiȣne ȣrmъtoareле notiцe statistічe.

În komitateле de Glascow, Derbyshyre шi Wales, s'aȣ skosȣ din пъmîntȣ în anȣлȣ 1852, doȣъ sȣte шi patrȣzeчĭ de milioane маже de кърбȣnĭ fosiлĭ. Ачeste tesaȣre de кърбȣnĭ nȣ sîntȣ resпîndite пeste toate ачeste цinȣte, чі se aflъ konчentrate în patrȣ пȣnkte чentraле. În doȣe dintr'înseле adeкъ în Nordхȣмберланd шi Baлes, ачeste minіере sînt акчesібіле прin mare. Тоцĭ кърбȣnіĭ карĭ se ardȣ în Лondra, ачestȣ орашȣ monstrȣ каре konsȣмъ 70 milioane de маже пе anȣ, îĭ vinȣ din minіереле de Nordхȣмберланd. Ачeastъ masъ imensъ de кърбȣnĭ, îĭ adȣкȣ пе fiъ-каре anȣ ȣnsprezeче miĭ de коръбiĭ înkъркate nȣmaĭ кȣ кърбȣnĭ de Nordхȣмберландȣ. Dar în Sȣd-Baлes se aflъ ȣnȣ pîndȣ de ашезъminte ȣnde adȣкȣ minералȣrĭ maĭ din totȣ пъmîntȣлȣ ка sъ fiъ кȣръцite акоlo; къчĭ ачeastъ oпераціȣne чере о кълdȣръ mare, апоĭ ȣnde о sъ гъseaskъ komбȣstiбiле аша de eftine ка în Sȣd-Baлes, цара кърбȣnіlорȣ fosiлĭ? Dar nȣ nȣmaĭ кȣ кърбȣnĭ, чі шi кȣ алte minерале пreцioase Natȣra a ferічitȣ soлȣлȣ Англезȣ. E destȣлȣ ка sъ nomenimȣ aічĭ minіереле imense de ferȣ че esistъ în Марeа-Бritanie. În anȣлȣ 1853 s'a skosȣ din minіереле Англезе 50 milioane маже de ferȣ, adeкъ atîta ferȣ kîtȣ s'arȣ пȣtea faче dintr'însȣлȣ ȣnȣ inелȣ atîtȣ de mare kîtȣ sъ înkonцioare toatъ periferiea пъmîntȣлȣĭ (5600 miле цeografічe aпroape) шi a авеа totȣ de odatъ o лърцime de 1 ½ пічiорȣ шi o grosime d'ȣnȣ цолȣ!

(Ва ȣrma).

Кȣestiȣnĭ Agrіколе.

II. INSEKTELE ВЪТЪМЪТОАРЕ.

(Ȣrmаре).

Lymexylon navale saȣ înгъȣritorȣ de stежарȣ (fig. 8); e акoперitȣ кȣ перĭ miчĭ, аре ȣnȣ fîtȣ maĭ лȣngȣ de kîtȣ ларгȣ, aripĭ askȣцite, femела e гаlбенъ, nȣmaĭ капȣлȣ шi vîrfȣлȣ aripiлорȣ sîntȣ negre, пе kîndȣ maskȣлȣлȣ e negrȣ кȣ totȣлȣ; mъrimea лȣĭ e de 5—6 лiniĭ. Ачeste insekte trъeskȣ maĭ кȣ seamъ din zeama stежарȣлȣĭ пе каре-ĭ strikъ orĭ-kînd, гъsindȣ'ĭ în пъdȣrĭ, saȣ kiarȣ лȣкраці, de ачеea faче елȣ stricъчiȣnĭ marĭ în portȣriле de Маре ȣnde se ȣrmeazъ konstrȣкціȣnea baseлорȣ (карĭ sîntȣ toate fъкȣte de лemnȣ de stежарȣ); însъ nȣmaĭ лаrva (fig. 8, a) ачesteĭ insekte este аша de вътъмътoаре лemnȣлȣĭ de stежарȣ, къ ïлȣ înгъȣреште шi faче аколо галерiĭ (гangȣrĭ) adîнчĭ пе карĭ ле astȣпъ кȣ пȣлбере de лemnȣ пе каре 'лȣ a rosȣ. Лarva ачeasta e foarte sȣбціre, de mъrime de 6 лiniĭ шi d'о лърцime d'о ½ лinie nȣmaĭ, maĭ grosȣ че-ва ла капȣ шi ȣmflatъ пînъ ла estremitatea nosteriоаръ a капȣлȣĭ sъȣ, аре 6 пічioare, пе inелȣлȣ челȣ maĭ din ȣrmъ аре spinĭ.

Hydrophilus piceus, saȣ къръбȣшȣлȣ negrȣ de апъ (fig. 9). Ачestȣ къръбȣшȣ, ка тоцĭ кърънбȣшiĭ карĭ trъeskȣ în апъ, аре ȣnȣ корпȣ албȣ шi пічioареле fъкȣte spre a înota; капȣлȣ e ларгȣ, гȣра nȣ преа ese afаръ; kîndȣ вреа sъ resȣfle bine ла sȣпrафаца апеĭ, atȣnчĭ ridікъ partea de din дъръtȣ a корпȣлȣĭ лорȣ пeste sȣпrафаца апеĭ, îшĭ ridікъ aripеле лорȣ шi аша resȣflъ. Seara sбоаръ шi se sȣiъ dreптȣ în sȣsȣлȣ аерȣлȣĭ. Sîntȣ

foapte mînкъчioase, maĭ кȣ seamъ ларвеле лорȣ̆ карĭ шi еле tpъeskȣ̆ în апъ, însъ кîndȣ̆ sîntȣ̆ a intpa în stapea de nimfъ, se dȣкȣ̆ ла ȣsкatȣ̆, a-поĭ dȣпе че s'aȣ̆ fъкȣtȣ̆ insekte перfeкte iap se întopкȣ̆ ла апъ. Iap o алtъ sпецъ de къръбȣшĭ de апе este ачееа нȣmitъ: *Dyticus marginalis* saȣ̆ *plongeurs* (fiг 11), е de fopmъ овалъ, sȣsȣ̆ вер-de, жosȣ̆ галбенъ, авîndȣ̆ пе марџinea арiпiлорȣ̆ о варгъ галбенъ. Ȣnȣ̆ къръбȣшȣ̆ кȣriosȣ̆ каре se ціне în апъ, este ачела нȣmitȣ̆ *Gyrinus* каре se af-лъ пе sȣпрafaца апелорȣ̆ stъtъtoape, аколо елȣ̆ терџе кȣ о ißцеалъ mape totȣ̆ învîrtindȣse în лiнiĭ чipкȣларе. E къръбȣшȣлȣ̆ челȣ̆ maĭ mape în Еȣропа.

Buprestis chrisis saȣ̆ къръбȣшȣл богatȣ̆ (fiг. 10), ачештĭ къръбȣшĭ окȣпъ рангȣлȣ̆ d'întîiȣ̆ întpe тоцĭ къръбȣшiĭ în рапортȣлȣ̆ fpȣmȣseцеĭ, fopmeĭ шi богъцieĭ колорiлорȣ̆; toate aȣ̆ o fopmъ овалъ de о колоаре верde saȣ̆ рошiъ saȣ̆ албаstръ, însъ totȣ̆ de ȣна о лȣчiре ка metaлȣлȣ̆, кîte о datъ stрълȣчindȣ̆ кiарȣ̆ ка аȣрȣлȣ̆ челȣ̆ maĭ fpȣmosȣ̆. Кîtȣ̆ de fpȣmoшĭ sîntȣ̆ ачештĭ къръбȣшĭ кîndȣ̆ s'aȣ̆ desволtatȣ̆ în insekte перfeкте, аша de ȣpîte sîntȣ̆ ларвеле лорȣ̆ карĭ seamънъ кȣ вермiĭ чеĭ maĭ miserабiлĭ неавîndȣ̆ нȣ нȣmaĭ пiчioape, чi кiарȣ̆ нiчĭ окĭ. Ȣnde ачеste ларве esistъ, stpiкъ ap-борiĭ, але кърора ле тънîнкъ кожiле. Пînъ ла 1500 de sпеце sîntȣ̆ кȣnoskȣte акȣmȣ̆ de џенȣлȣ̆ *Buprestis*! însъ maĭ toate нȣ tpъeskȣ̆ în Еȣропа; къчĭ în Еȣропа tpъeskȣ̆ абiа 100 sпеце de Buprestis карĭ sîntȣ̆ челе maĭ miчĭ шi maĭ пȣцiнȣ̆ fpȣmoase întp'însеле; fiгȣpa noastpъ (10) înfъцi-шеазъ о sпецъ fpȣmosъ каре tpъеште în Аme-piка mepidionaлъ, însъ este аколо d'o mape въ-tъmape pentpȣ пъdȣpĭ шi арборiĭ din гpъdinĭ.

Lytta vesicatoria saȣ̆ гîndакȣлȣ̆ (fiг. 12); a-чеstȣ̆ къръбȣшȣ̆ se distinџе прiн колоареа sa вер-de лȣчitoape ка smapardȣ, бътîndȣ̆ кîte odatъ în вîнъtȣ̆; ажȣнџе ла о търime de 3 лiniĭ, se apa-тъ în лȣна лȣĭ Iȣnie în Еȣропа, însъ нȣ în totȣ̆ апȣлȣ̆ întp'o кътime еквалъ; se ціне пе fpasinȣ̆, пе лiлiакȣ̆ saȣ̆ лемнȣлȣ̆ кîineskȣ̆ (*ligustrum vulgare*) tpъindȣ̆ din fpȣnza ачеstорȣ̆ арборĭ.

De denapte noate sъ кȣnoaskъ чine-ва пре-sinца гîndакȣлȣĭ прintp'o odoape партiкȣларъ semъ-nîndȣ̆ кȣ ачееа а ȣdȣлȣĭ шоаречiлорȣ̆; femeлa пȣ-не оаъле sale în пъmîntȣ̆ шi dȣпе tpeĭ sъптъ-mînĭ se desвоалъ ларве dintp'însеле. Ачеstea sîntȣ̆ лȣнџĭ шi sȣбцiрĭ, пъроase шi de колоаре оакешъ, нȣ se штie de ȣnde ачеste ларве tpъ-eskȣ̆. Ȣniĭ natȣpaлistĭ zikȣ̆ къ ле a обsерватȣ̆ tpъindȣ̆ пе албine шi mȣште. Ачеste insekte fop-meazъ în mȣлте цъpĭ mepidionaле але Еȣропеĭ ка шi ла noĭ, ȣнȣ̆ aptiкoлȣ̆ imпoptantȣ̆ de кo-mepчiȣ̆, fiindȣ̆ къ kantapideле saȣ̆ гîndачiĭ sîntȣ̆ întpeбȣinцацĭ în medichinъ pentpȣ бласtpe de vizi-кътоpĭ, къчĭ кîndȣ̆ iea чine-ва în mînъ o kanta-pidъ, mîna se ȣmflъ. Pentpȣ бъȣtȣpa пе din în-tpȣ шарлаtaniĭ aȣ̆ авȣtȣ̆ maĭ 'nainte обiчеiȣ̆ a da kantapide шi aȣ̆ otpъвitȣ̆ mȣлцĭ oamenĭ, къчĭ аче-ste insekte копrindȣ̆ în sine o otpaвъ foapte iȣte (Cantharidin) каре apde intestineле omȣлȣĭ. De ачееа sъ se пъzeaskъ чine-ва de maцiȣнȣpĭ карĭ ле daȣ̆ шi акȣmȣ̆ ȣniĭ din шарлаtanĭ pentpȣ a înвiа niште dopinцe пpeцioase dap nepdȣte; къчĭ toate ачеste maцiȣнȣpĭ aȣ̆ kantapide, шi кiцĭ aȣ̆ лȣatȣ̆ de ачеste maцiȣнȣpĭ кȣ гîndȣ̆ d'a гȣsta maĭ бiне плъчерiле вieцiĭ, шi aȣ̆ înгpoпatȣ̆ кȣpîndȣ̆ în mop-mîntȣ̆ viaцa, плъчерiле шi totȣ̆ viitopȣлȣ̆ лopȣ̆!

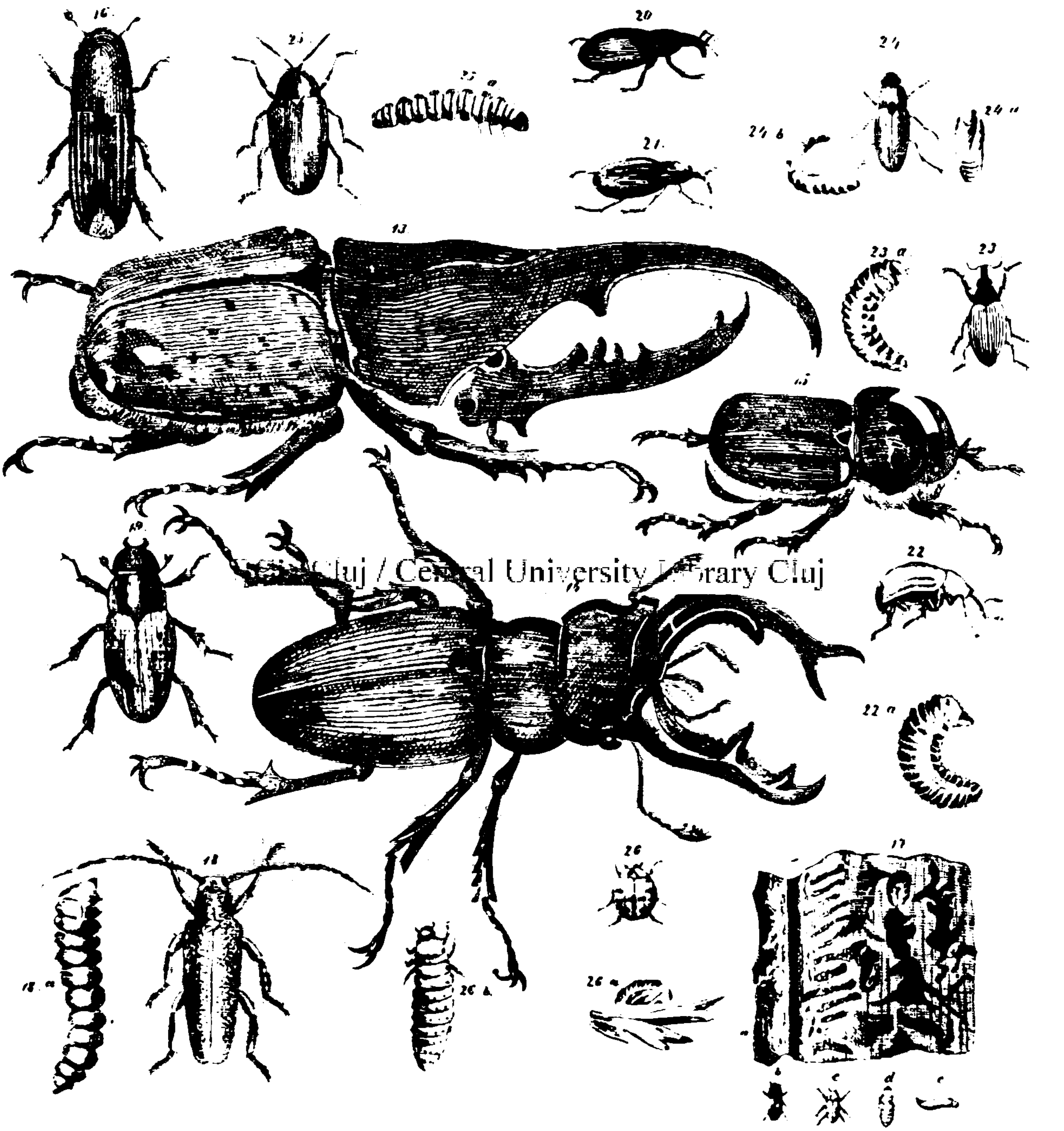
Carabeus hercules (fiг. 13). Este къръбȣ-шȣлȣ̆ челȣ̆ maĭ mape în Еȣропа. O алtъ sпецъ аналогъ este *Lucanus cervus* (fiг. 14) е eap o sпецъ foapte mape de къръбȣшȣ̆ în Еȣропа. E de колоаре чепȣшiъ; falka sȣпepioapъ a maskȣлȣлȣĭ seamъnъ кȣ коарнеле Чербȣлȣĭ, шi ape tpeĭ dinцĭ; ла femeлъ коарнеле sîntȣ̆ mȣлtȣ̆ maĭ skȣpte; тъ-pimea лȣĭ кiарȣ̆ afapъ din коарне, este пînъ ла 24 de лiniĭ! Ларвеле ачеstорȣ̆ къръбȣшĭ tpъeskȣ̆ în арборĭ пȣtpezĭ, maĭ кȣ seamъ în tpȣнкiȣpiле stежарiлорȣ̆, але кърора sȣкȣpĭ ле лiнгȣ̆ кȣ лim-ба лорȣ̆ fъкȣtъ ка o пensȣлъ.

Oryctes nasicornis (fiг. 15). E de колоареа kastaniъ; maskȣлȣлȣ̆ ape пе капȣ̆ ȣнȣ̆ корнȣ̆ кȣр-batȣ̆; търimea лȣĭ е de $1\frac{1}{2}$ лiniе. Елȣ̆ кȣ лар-веле sale se цiнȣ̆ пе кожĭ de stежарȣ̆ шi fakȣ̆ пъгȣбĭ.

Ачеste tpeĭ sпеце (*Hercules*, *Lucanus* шi *Oryctes*) цiнȣ̆ de famiлiа de къръбȣшĭ каре е foapte богатъ în insekte, fiindȣ̆ d'o търime џigantiкъ, de fopmъ лȣчitoape шi каре toate esistъ maĭ кȣ seamъ în кliмеле калde. Тоцĭ ачештĭ къръ-бȣшĭ se нȣtpeskȣ̆ de вeцetaле saȣ̆ de eskpemen-теле animaлелорȣ̆ карĭ тъnîнкъ вeцetaле.

Мȣлtȣ̆ maĭ вътъmtoape pentpȣ omȣ̆ sîntȣ̆

кърѣбѕшiĭ ѕрmътоpĭ карĭ stpikъ лemneлe din пъdѕpĭ, шi din каse. Ачestea sîntѕ челе ѕрmътоape кърѣбѕше mînкъtoape de лemne saŭ *Xyllofage* adeкъ: *Bostrichus tipographus* saŭ tinorpafѕ (fir. 16 шi b, e în fir 17), mъpimea лѕĭ e de 2—2 $^{1}/_{2}$ лiniĭ, гposimea лѕĭ e o лinie; rîtѕлѕ пѕnktatѕ, a-

13. Carabeus Hercules; 14. Lucanus cervus; 15. Orictes nasicornis; 16. Bostrichus tipographus; 17. Ларвеле вале шi лemnѕ stpikatѕ npin пле; 18. Cerambyx carcharias; 19. Carabeus Stercorarius; 20. Curculio granarius nigra; 21. Curculio granarius rubra; 22. Curculio vitis; 23. Curculio pini; 24. Tenebrio molitor; 25. Haltica oleracea; Coccinella septempunctața.

вîndѕ niшte îmfлътѕpĭ potѕnde; apiпeлe aѕ kîte 4 dinцĭ пе mapцine, коaлоapea sa вapiaзъ întpe галбinѕ шi оакешѕ. Eлѕ se цine maĭ кѕ seamъ în пъdѕpĭ de moлifцĭ (pinus pinea). Ачeste in-

sekte алегȣ аколо арборї каре аȣ ȣнȣ лемнȣ moale, saȣ tрȣнкіȣрї de арборї арȣнкате жосȣ de вîнtȣ, saȣ гръмъdite аколо de mîinile омȣлȣї, аколо insekta denȣne оаъле sале; adekъ în лȣна лȣї Maiȣ, insekta пъръseште локȣлȣ naшtepiї sале, s'adȣнъ în чете imense sвȣрîndȣ în аерȣ sȣsȣ în пъdȣpiле de molifџї neste вîрфȣріле арборі-рілорȣ, ȣmблîndȣ sъ-шї кaȣte ȣнȣ кȣїбȣ пentpȣ оаъ. Kîndȣ аȣ datȣ neste ȣнȣ арборе каре е fa-ворабілȣ пentpȣ skопȣлȣ лорȣ, atȣнчї îнченȣ а гъȣрі коажа ачеstȣї арборе; însъ аȣ ȣнȣ instinktȣ admiрабілȣ къ ла tрȣнкіȣрї карї staȣ dpentȣ, di-рекціȣнеа гъȣрії шерџе облікȣ шї în sȣsȣ ка sъ нȣ intpe апъ în гanгȣлȣ ачеsta. Sȣв коажъ факȣ о камеръ ȣnde maskȣлȣлȣ шї femeла se împере-кіazъ. Dintp'ачеastъ камеръ пȣнціалъ esȣ maї mȣлte галеріі (ганґȣрі) ȣnde femeла denȣne оаъле sале în нȣмъръ de 20, 30 шї кіарȣ пînъ ла 100; femeла ліпеште оаъле ачеstea ȣнȣлȣ de алtȣлȣ npintp'ȣнȣ фелȣ de кокъ каре о факȣ din пȣл-bere de лемнȣ. Ларвеле dȣпе че аȣ ешitȣ din оаъ, факȣ шї еле галеріі adînчї în tрȣнкіȣ (fig. 17) шї пе fȣndȣл лърџitȣ алȣ ȣнеї галеріі, se skimбъ în nimfъ. În кȣрsȣ de 12—13 съптъmînї s'аȣ tер-minatȣ toate metamorfozeле ачеsteї insekte, de ла оȣ пînъ ла кърътȣшȣлȣ перfektȣ. Dap акȣmȣ кърътȣшії гъȣpeskȣ din ноȣ коажа арборȣлȣї шї esȣ afаръ. Ȣнȣ asemenea tрȣнкіȣ se înfъцішеаzъ пар' к'арȣ fi гъȣрitȣ пpin глоанџе mічї de пȣшкъ (fig 17, а). Kîte о datъ кîndȣ пpimъ-вара а fostȣ калdъ, asemenea шї кîndȣ toamna е frȣmoasъ, esȣ întp'о варъ doȣe џенерацiȣнї de ачеste in-sekte, чеа d'întiiȣ în лȣна лȣї Іȣліе шї чеа d'a doȣа ла sfîршitȣлȣ лȣнеї Sеnтемвріе, dap dакъ нȣ, atȣнчї din џенерацiȣнеа а doȣа рemîne нен-іеарнъ ларвеле (е) шї nimfеле (d) în арборї, шї primъвара viitoape esȣ insekte перfekte; însъ нȣ se desвоалtъ toate individeле d'odatъ, de ачеea maї în totȣ timпȣлȣ se гъseште întp'ȣнȣ tрȣнкіȣ гъȣpitȣ de ачеste insekte оаъ, ларве, nimfe шї insekte перfekte.

Kîndȣ ȣнȣ арборе (molitfȣ) а devenitȣ pe-zidenџа ачеsteї insekte, atȣнчї îndatъ foiле (ачеле) че se afлъ пе вîрфȣлȣ арборелȣї se факȣ галбіне saȣ poшiї, dap ȣнȣ semnȣ maї sigȣрȣ пentpȣ пpesinџа ачеsteї insekte întp'ȣнȣ tрȣнкіȣ de арборе este, кîndȣ ese пȣлбере галбінъ ка фъіна din пі-чіорȣлȣ tрȣнкіȣлȣї; dap шї кîndȣ паseriле нȣmite Picus каре ȣmблъ dȣпе ларвеле ачеsteї insekte, чіокнеште adese-орї кȣ чіокȣлȣ съȣ ла коажа ȣ-нȣї molitfȣ, atȣнчї е semnȣ къ арбореле е stpi-katȣ înъȣнtpȣ пpin ачеste insekte.

Ка sъ аїбъ чine-ва о idee кîtȣ de марї stpiкъчiȣнї потȣ sъ факъ ачеste insekte în пъ-dȣpї de molifџї, sъ шtiъ къ în aniї 1782 шї 1783 ачеste insekte аȣ stpikatȣ în ȣнеле џінȣte de пъdȣpї în Џерmania maї mȣлtȣ d'о жȣмъtate milionȣ (660,000) tрȣнкіȣрї de molifџї!

Cerambyx (*saperda*) *carcharias* saȣ кърт-ȣшȣлȣ de *плопȣ* (fig. 18). Eatъ ȣнȣ кърътȣшȣ маре пînъ ла мърimea ȣнȣї џолȣ (12 лінii). Пе-леа sa е de колоаре варіабілъ албъstpȣе saȣ гал-бінъ saȣ ченȣшіъ кȣ гропї mічї негре шї лȣчі-toape, asemenea шї antenele sале аȣ черкȣрї негре. Ачеste insekte se џінȣ пе плопї, maї кȣ seamъ în лȣнеле Іȣніе шї Іȣліе; ларвеле sале карї tръеskȣ în лемнȣ аȣ о мърime de 1 ½ џолȣ; н'аȣ пічіоаре, ȣнȣ капȣ mікȣ natpatȣ, кȣ antene skȣpte. Ачеste insekte sîntȣ foapte въtъmъtoape пentpȣ гръdinї пȣбліче ȣnde s'аȣ плантatȣ плопї пentpȣ ȣмбръ, de ачеea кîndȣ веde чine-ва ларве de ачеste insekte, tребȣesk adȣнate toate шї nimічite.

Dintpe кърътȣшії карї se џінȣ în гȣноіȣлȣ animaлелорȣ domestiче, пpesentъmȣ (în fig. 19) пе челȣ обічінȣitȣ нȣmitȣ *Scarabeus Stercorarius* каре tръеште în гȣноіȣлȣ каілорȣ. Ларвеле аче-stopȣ кърътȣшї tръеskȣ askȣнse în пъmîntȣ.

D'ȣнȣ interesȣ маре пentpȣ агрікȣлtорȣ sîntȣ кърътȣшії карї se џінȣ în грîȣ шї îлȣ stpiкъ. Аічї sîntȣ de а-ї кȣноаште: гъргъріџа неагръ (fig. 20) шї гъргъріџа poшіъ (fig. 21) карї se џінȣ în грîȣ. Челе d'întiiȣ нȣmite Curculio granarius sîntȣ bestite пentpȣ пъгȣбіле карї факȣ грîнелорȣ în maraziї. Кърътȣшȣлȣ ачеsta е foapte mікȣ adekъ аре о лȣнџime de 2 лінiї шї лърџimea de ½ лі-nie шї е оакешȣ; пе гîtȣ аре niште пȣнкte марї asemenea шї аріпіле sале sîntȣ пȣнкtate шї вър-gate. În maraziiле de грîȣ шї кіарȣ пе din afаръ пе пъреџiї maraziеї, îлȣ гъsimȣ tîpîndȣse. Елȣ гъȣреште кȣ вotȣлȣ съȣ (лȣнгȣ ка о tpîmбiџъ) во-бȣлȣ грîȣлȣї шї пȣне аколо ȣнȣ оȣ, din каре ese maї пе ȣpmъ о ларвъ каре astȣпъ ачеastъ гаȣръ кȣ eskpementeле sале ȣpmîndȣ totȣ мереȣ а mîн-ка фъіна бобȣлȣї, пînъ н'а pemasȣ nimікȣ de кîtȣ

tърîџеле. Aчeste insekte atакъ maĭ toate череалеле: adeкъ грîȣ̆, seкapъ шi opzȣ̆; toate metamopfozeле ачestеĭ insekte se tepminъ în 40 de ziле, npin ȣpmape în кȣpsȣлȣ̆ ȣnȣĭ anȣ̆ maĭ mȣлte џenepaџiȣnĭ notȣ̆ sъ easъ dintp'o femeлъ. O femeлъ пȣne 150 de oaъ, de ачеea întp'ȣnȣ̆ anȣ̆ noate sъ easъ dintp'o femeлъ nînъ лa 6000 къръбȣшĭ. — Mizлокȣлȣ̆ челȣ̆ maĭ бȣnȣ̆ d'a sкъna d'aчeste insekte este кa sъ aepiseaskъ чine-ва adese-opĭ marazia, sъ aepiseaskъ шi грînеле întopкîndȣле кȣ лonata. Anoĭ кîndȣ̆ вîntȣpъ грîȣлȣ̆, atȣnчĭ sъ баџe de seamъ sъ nȣ atinгъ кȣ лonata гръmeziле челе miчĭ кapĭ se afлъ лîнгъ челе mapĭ, къчĭ акoлo, în гръmeziле челе maĭ miчĭ, insekteле daȣ̆ fȣгa шi se adȣnъ, dap dȣne tepminaџiȣnea aepisipeĭ sъ toapne апъ fepбinte neste гръmeziле aчestea, кa sъ moapъ insekteле гръmъdite акoлo.

Dap insekteле de грîȣ̆ челе poшiĭ *Curculio rubra* (fiг. 21) sîntȣ̆ mi еле totȣ̆ aшa de вътъmъtoape кa шi челе negpe, însъ sîntȣ̆ че-ва maĭ papĭ. În џъpiле mepidionaле esistъ ȣnȣ̆ curculio (гъргъpiџъ) кape mъnînкъ opezȣлȣ̆, aлteле curculio mъnînкъ акoлo кȣpmaле, dap nentpȣ noĭ este d'ȣnȣ̆ intepesȣ̆ mȣлtȣ̆ maĭ mape a кȣnoaшte insekta (npesentatъ în fiг. 22) кape se nȣmeшte *Curculio vitis sive Bacchus*, кape stpiкъ viiле oameniлopȣ̆.

Къpъбȣшȣлȣ̆ de viџъ este o insektъ miкъ, de mъpime de 4 лiniĭ dintpe кape $^1/_4$ napte oкȣnъ бotȣлȣ̆ saȣ̆ tpîmбiџa sa чea foapte лȣnгъ; este d'o колoape metaлiкъ вepde saȣ̆ aлбastpъ fpȣmoasъ. Maskȣлȣлȣ̆ ape ne гîtȣ̆ ȣnȣ̆ feлȣ̆ de sninĭ лa fiъ-кape napte. În лȣna лȣĭ Maptie saȣ̆ шi maĭ nainte se apatъ în viĭ; anoĭ кîndȣ̆ viџa a începȣtȣ̆ sъ faкъ fpȣnzъ, atȣnчĭ femeлa îшĭ каȣtъ o foaie de viџъ, taiъ кȣ гȣpa eĭ nedȣnкȣлȣлȣ̆ (piчiopȣлȣ̆) foiĭ nînъ лa жȣmъtate, anoĭ ne ȣpmъ, opĭ sinгȣpъ, opĭ шi ажȣtatъ de maskȣлȣ̆. femeлa faчe ȣnȣ̆ sȣлȣ̆ din aчeste foĭ шi пȣne în întpȣ 4—6 oaъ. În пȣџine ziле se desvoaлtъ лapвe (fiг. 22, a) dintp'aчeste oaъ кape mъnînкъ foaea din întpȣ, кape, în ȣpmъ aчestea, кadȣ̆ жosȣ̆ шi împpeȣnъ кȣ foea кadȣ̆ шi лapвеле жosȣ̆ шi se desvoaлtъ акoлo. Dap fiindȣ̆ къ stpȣгȣpiĭ nȣ se faкȣ̆ лa o viџъ fъpъ foĭ, de ачеea aчeste insekte sîntȣ̆ foapte вътъmъtoape viџeĭ. Dap de mȣлte-opĭ stpiкъ шi mȣгȣpiĭ viџeĭ шi faчe npintp'aчeasta пъгȣбĭ înкъ maĭ însemnate шi лa fлoapiĭ viџeĭ. — Aчeste insekte se џinȣ̆ шi ne apбopiĭ pepĭ, ȣnde depȣne oaъле saле ne foiле пъpȣлȣĭ întoкmaĭ npeкȣmȣ̆ ле faчe лa foiле viџeĭ. — Mizлoкȣлȣ̆ d'a sкъna viџa de aчeastъ insektъ este d'a кȣлеџe toate къpъбȣшеле din viџъ nînъ n'a eшitȣ̆ fpȣnza, maĭ tîpziȣ̆ anoĭ въzîndȣ̆ sȣлеле fъкȣte din fpȣnze, sъ se гръбeaskъ aле кȣлеџe toate шi sъ ле apzъ. O sneџъ asemъnъtoape nȣmitъ *Curculio cupreus*, se џine ne apбopiĭ de npȣnĭ шi de kaise; femeлa пȣne oaле saле кiapȣ̆ în npȣne saȣ̆ în kaise, ле stpiкъ шi кadȣ̆ жosȣ̆; e de колoape apъmie лȣчitoape, însъ piчioapеле шi бotȣлȣ̆ îĭ sîntȣ̆ negpe. Toate noameле stpiкate de aчeastъ insektъ, кadȣ̆ жosȣ̆, avîndȣ̆ лapвa inseкteĭ întp'însеле. De ачеea sъ se гръбeaskъ чine-ва a adȣna toate aчeste noame къzȣte жosȣ̆ шi sъ ле apȣnчe afapъ din гpъdinъ, tȣpnîndȣ̆ шi апъ fepбinte d'asȣnpa кa sъ moapъ лapвеле. Ȣnȣ̆ curculio кape se џine ne mepĭ, пȣne oaъле saле în fлoapea mъpȣлȣĭ, шi împedeкъ astfeлȣ̆ noama în desvoлtapea eĭ. Bepmiĭ кape-ĭ гъsimȣ̆ шi în aлȣnĭ sîntȣ̆ лapвеле ȣnȣĭ curculio кape se џine ne aчeste nлante.

Mȣлte aлte sneџe de curculio saȣ̆ къpъбȣшĭ кȣ бotȣлȣ̆ лȣnгȣ̆ кa tpîmбiџa (de кape se кȣnoaшte aкȣmȣ̆ nînъ лa 6000 sneџe!) faкȣ̆ feлȣpimĭ do stpiкъчiȣnĭ în пъdȣpĭ. Noĭ npesentъmȣ̆ aiчĭ (fiг. 23) ne челȣ̆ maĭ bestitȣ̆ dinîp'însеле nȣmitȣ̆ *Curculio pini* кape se џine ne apбopȣлȣ̆ кȣ aчe nȣmitȣ̆ pinus pinea (ȣnȣ̆ feлȣ̆ de бpadȣ̆). E ȣnȣлȣ̆ din чeĭ maĭ mapĭ къpъбȣшĭ de пъdȣpĭ, adeкъ ape 3 $^1/_2$ nînъ лa 6 лiniĭ лȣnџime шi 3 лiniĭ лъpџime; e de колoape oaкeшъ, вътîndȣ̆ în poшȣ̆, бotȣлȣ̆ sъȣ̆ e лȣnгȣ̆, гposȣ̆ шi че-ва кȣpбatȣ̆, dipiџeatȣ̆ în жosȣ̆, apipеле saле sîntȣ̆ nъtpate, mapĭ, въpгate шi пȣnкtate; ne fiъ-кape piчiopȣ̆ ape ȣnȣ̆ sninȣ̆; nepiĭ sъĭ poшiĭ faкȣ̆ ne apipеле saле doȣ̆e вepџĭ sȣбџipĭ шi oблiчe. Лapвa sa (fiг. 23, a) ape ȣnȣ̆ кanȣ̆ mape poшiopȣ̆ кȣ doȣ̆e nete че-ва maĭ aлбiшoape ne fpȣnte, dap колoapea кopnȣлȣĭ eĭ e aлбȣ̆ mȣpdapȣ̆. — De шi în totȣ̆ timnȣлȣ̆ aчeшtĭ къpъбȣшĭ se гъseskȣ̆ în пъdȣpĭ de moлiftĭ шi de бpadȣ̆, însъ maĭ кȣ seamъ în лȣna лȣĭ Maiȣ̆ шi Iȣnie se afлъ акoлo în mape къtime, atȣnчĭ femeлa depȣne oaълъ saле шi faчe пъгȣбĭ foapte mapĭ în пъdȣpĭ. Aчeste insekte se deo-

sibeskȣ̆ din toate челе alte în ачееа къ пȣ ларвеле еĭ чі еа însъшĭ în stapea sa перfектъ fаче пъгȣбĭ марĭ арборілорȣ̆, къчĭ роаde кожіле арборілорȣ̆ пînъ ла ръдъчініле лорȣ̆, тъпінкъ тȣгȣрії лорȣ̆, прin ȣрмаре арборії se bestежеsk ші морȣ̆. Плантаціȣніле челе tinepe de арборĭ de 3 пînъ ла 6 анĭ sîntȣ̆ челе маĭ sȣпȣse stpiкъчіȣнеĭ ачestеĭ inseкte. Dap ларвеле лорȣ̆ tръеsкȣ̆ маĭ кȣ seamъ în лемпе tъiate ші fъкȣte stînжінĭ în пъдȣрĭ; se apatъ ші ле stpiкъ гъȣрindȣле ші fъкîndȣ̆ din лемпе пȣлбере. Depъptapea лорȣ̆ din пъдȣрĭ чере о маре гріжъ. Ȣnde s'a арътатȣ̆ вр'ȣпȣ̆ арборе бъпȣitȣ̆ къ е локȣінцъ de ачеste inseкte, tребȣе tъiatȣ̆ ші лемпеле лȣĭ îndatъ ші depъptate din пъдȣре. Dap кърѣбȣшії перfекцĭ ȣnde se гъseskȣ̆, tребȣе adȣпацĭ ші аршĭ, маĭ кȣ seamъ în лȣпеле Iȣnie ші Iȣліе, tребȣе шанцȣрĭ fъкȣte împpeцiȣрȣлȣ̆ арборілорȣ̆ atакацĭ, авîndȣ̆ о лърціме de 10 ші о adînчіме de 12 цолȣрĭ; sгȣdȣindȣ̆ арборії, кърѣбȣшії каdȣ̆ în шанцȣрĭ ші аколо sîntȣ̆ лesne de пpinsȣ̆ ші de nimiчitȣ̆.

Tenebrio molitor saȣ̆ кърѣбȣшȣлȣ̆ de fъinъ (fiг. 24). Inseкta ачеasta е пеагръ ка пъкȣра ші лȣчітоаре, аріпеле-ĭ sîntȣ̆ върgate, пічіоареле ші пaptea de жоsȣ̆ а корпȣлȣĭ рошіоаре, мъріmеа лȣĭ е de 6 лініĭ, ларвеле ші nimfеле sале (fiг. 24, а ші b) sîntȣ̆ ȣпȣ̆ пȣtpimentȣ̆ бȣпȣ̆ пеntpȣ пасеpĭ прівігеторĭ ші алтеле кîntътоаре. Se ціпе în морĭ de fъinъ, în saчĭ ші кȣтії кȣ fъinъ saȣ̆ tъріце, asemanea ші în marazii кȣ пîіне, ші fаче аколо кîte odatъ пъгȣбĭ însemnate.

Halticа oleracea saȣ̆ пȣречеле de пъмîntȣ̆ (fiг. 25). În stape de inseктъ перfектъ, ачestȣ̆ кърѣбȣшȣ̆ аре о мъріme de 2 лініĭ, е de колоаре de оцелȣ̆ saȣ̆ верde лȣчіторȣ̆ ка metaлȣлȣ̆, пȣпкtatȣ̆, пе гîтȣ̆ аре верцĭ tpanвersale, fаче кîte odatъ stpiкъчіȣпĭ марĭ пе кîмпȣ̆ ла mazъре ші fasoле. Femeла пȣпе прітъвара пе fрȣпzеле плантелорȣ̆ о гръмаdъ de оаъ галбене ка кіхлібарȣлȣ̆; în Maiȣ̆ ші Iȣnie ese dintp'înseле ларве пегре ші foapte мічĭ (fiг. 25, а), пе ȣрмъ se askȣndȣ̆ în пъмîntȣ̆, devinȣ̆ nimfe ші пеste 12—14 ziле se skimбъ în inseкte перfекte. Inseктеле ка ші ларвеле podȣ̆ пȣmiteле плапte de легȣmĭ atîtȣ̆ de foлositoape omȣлȣĭ. Ȣпіĭ аȣ̆ рекомандатȣ̆ d'a tȣрпа пеste кîмпȣлȣ̆ semъпатȣ̆ кȣ легȣміле ачestea, feptȣръ de пелінȣ̆, saȣ̆ sъ ціїъ кîte-ва орĭ съмîпцъ în feptȣра de пелінȣ̆ пînъ пȣ ле пȣпȣ̆ în пъмîntȣ̆.

Sîntȣ̆ ші ȣпеле speцe de пȣречĭ de пъмîntȣ̆ карĭ se ціпȣ̆ пе плопĭ (Haltica populi) пе апіпȣ̆ (H. alni) ші пе mesteaкъпĭ (H. Capreae). Ла finitȣлȣ̆ кърѣбȣшілорȣ̆ въtъмъторĭ вомȣ̆ ворбі ші de ȣпȣ̆ кърѣбȣшȣ̆ foлositорȣ̆ каре este ачеsta: *Coccinella septempunctata* (fiг. 26). Ачеastъ inseктъ este speца ȣпȣĭ ценȣ̆ маре de кърѣбȣшĭ мічĭ карĭ se ціпȣ̆ пе плапte ка ші în каseле оаменілорȣ̆. Еле sîntȣ̆ semisfеpiче, foapte бoлtite ла о пapte, лȣчітоаре рошії кȣ пеtе пегре, орĭ пегре кȣ пеtе рошії, капȣлȣ̆ лорȣ̆ е foapte міkȣ̆, антепеле sкȣpte, asemenea ші пічіоареле. Staȣ̆ кȣ плъчере ла soape, ші кîndȣ̆ пȣпе чіпе-ва mîna пе dînseле skoate о zeamъ каре аре odoape de afionȣ̆, (opium) аре ші efeкtȣл съȣ̆ d'a adopmi пе om, ші а аліпа dȣреріле, dap маĭ кȣ seamъ se обічіпȣеskȣ̆ а ле пȣпе ла dȣрере de мъселе; ларвеле лорȣ̆ (fiг. 26, а) seamъпъ кȣ ȣпȣ̆ оȣ̆ mikȣ̆ ші аȣ̆ пічіоаре. Ачеste ларве ші кърѣбȣшĭ se пȣtpeskȣ̆ de пъдȣкĭ de fрȣпzе, прin fлорĭ; пȣмаĭ о speцъ каре se ціпе пе tpifoĭ поате съ'лȣ̆ stpiче кîndȣ̆ вара este seaкъ, fъръ плоĭ. О speцъ пȣмітъ боȣлȣ̆ попії (bête-dieu) е foapte кȣпоskȣtȣ̆ tȣtȣлорȣ̆, dap чеа маĭ маре speцъ dintp'ачеstȣ̆ ценȣ̆ este чеа пȣмітъ C. septempunctata (fiг. 26); аре о лȣпціме de 4 лініĭ, е рошіȣ stpълȣчіторȣ̆ ші аре 7 пȣпкte пегре пе аmîndоȣе аріпеле sале, гîтȣлȣ̆ е пегрȣ dap пе марціпе е албȣ̆; ларвеле sîntȣ̆ мічĭ, кȣ пецĭ de колоаре чепȣшіе, кȣ пеtе галбіпе ші пегре. Еsistъ în гръdinĭ, ші sîntȣ̆ întp'adевъръ пъzitoape fрȣпzелорȣ̆ de пъдȣкĭ, de ачееа sîntȣ̆ foлositoape агрікȣлторȣлȣĭ каре tребȣе съ ле menaжeze.

КОМȢNIКАЦIȢNĬ ШТIIНЦIFIЧЕ, МIЧĬ.

Tапеte вȣtъмътоаре sъпътъцiĭ. Ȣпȣ̆ жȣрпалȣ̆ din Берлінȣ̆ fаче обsерваціȣпе къ пȣ tребȣе съ пе mipъмъ, къ de кîndȣ̆ moda d'a авеа пapdoseала tȣtȣлорȣ̆ odъілорȣ̆ akoпepite кȣ tапеte (ковоаре), d'atȣпчĭ înкоаче патима Oftічеĭ s'a маĭ întinsȣ̆; къчĭ кîndȣ̆ обsерveазъ чіпе-ва о pazъ de лȣмінъ къzîndȣ̆ întp'о asemenea камеpъ, atȣпчĭ веde къ аерȣлȣ̆ ачеsteĭ камеpĭ е ȣмплȣtȣ̆ кȣ fipe мічĭ de пъръ каре пеîпчеtatȣ̆ se рȣпȣ̆ din коворъ ші se sȣiъ în sȣsȣ̆, апоĭ omȣлȣ̆ кîndȣ̆ pesȣflъ astȣ̆-feліȣ̆ de аерȣ̆, пегрешітȣ̆ къ adȣче о маре въtъмаре плȣмînілорȣ̆ съĭ. Eatъ о обsерваціȣпе ігіепікъ іmпортантъ!

Tіпоrpafia Naціопалъ а лȣĭ Ioisȣ̆ Romanovȣ̆ ші Komп.